

KONTAKT

Sydslesvigsk Forenings informationsblad

Tak

Juleholdet på Bennetgaard takker for god behandling og ønsker en glædelig jul.

Kan nås

Vil man se Mikkelbergs "Ejder"-udstilling, kan det nås frem til søndag. (Arkivfoto: Tim Riediger)

Friserne

Friserne på vestkysten - her Bahne Bahnsen - havde besøg fra medier i syd og nord.

Læs mere på KONTAKT side 2

Læs mere på KONTAKT side 3

Læs mere på KONTAKT side 4

SATIRE

Skæve figurer med store hjerter 11. januar i Flensborg.

Skæve figurer med store hjerter

Tirsdag den 11. januar kl. 19.30 er der "Mænd i mindre doser" på Flensborghus i Flensborg. Eva smider Adam ud af paradiset, fordi han "ved et uheld" har plejet omgang med en ged. Med sig får Adam en flyttekasse, som viser sig at indeholde en stor del af de mandetyper, han kan vælge at blive eller skifte imellem at være. Stykket er en tour de force i ukuelige og elskelige mænd, som til sidst gør, at Eva overgiver sig og beder Adam om igen at flytte tilbage til paradiset.

Undervejs i stykket møder man forsvars-, undvigelses-, flugt- og overlevelsesinstruktøren, gommen uden brud, elskeren, der ikke er en ordentlig mand, manden, der har mistet sin bedste ven, den enlige testosteronbombe-mand, den nybagte far, manden med de lange nosser og mange flere.

Mænd i mindre doser er historien om, at kvinden kan smide manden ud af paradiset, men ikke uden at der kommer til at mangle noget, nemlig én at holde af, holde ud og holde om. Hvor klodset, komisk og kærlighedshungrende manden end er, så er han altså værd at samle på... Mænd i mindre doser er en forestilling med skæve figurer, med store hjerter og til tider noget mindre hjerner! Det er satirisk, sjovt og af og til rørende.

Billetter: ssf-billetten.de, +49 461 14408 125, SSFs sekretariat, Aktivitetshuset, sh:z Ticketcenter FL, Reisebüro Peelwatt FL og ved indgangen.

Arrangør: Sydslesvigsk Forening

MARK & CHRISTOFFER

Julekoncerter aflyst

Sydslesvigsk Forening (SSF) og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU) aflyser begge julekoncerter med Mark & Christoffer i dag, torsdag kl. 16 hhv. kl. 19 i Tyske Hus/ Deutsches Haus i Flensborg.

Arrangørerne beklager, at beslutningen sker ud fra et forsigtighedsprincip pga. den aktuelle situation omkring den nye virusvariant omicron.

For at kunne refundere billetprisen, bedes om en email til billetten@syfo.de med navn, IBAN-kontonummer, beløbet og billetens ordre-nummer. Gebyrer samt eventuelle forsendelsesomkostninger kan ikke refunderes.

Ingen koncerter i Flensborg.

BRASILIANSK

Rosalia De Souza / Jonas Johansen - Brazilian Project, 13. januar på Flensborghus. (Foto: Warny Mandrup)

Koncert på Flensborghus

Torsdag den 13. januar kl. 20 er der koncert med Rosalia De Souza / Jonas Johansen - Brazilian Project på Flensborghus i Flensborg. Jonas Johansen er kapelmester for sangerinde Rosalia de Souza, der er født i Rio de Janeiro men som siden 1988 bor i Italien. Hun er en af de mest kendte brasilianske bossa nova-sangere i Europa, og hendes samarbejde med Schema Records har resulteret i fire albums, som har gjort hende kendt hele verden rundt. Hun har blandt andet arbejdet sammen med den brasilianske producent og guitarist Roberto Menescal og den brasilianske star singer/ songwriter Marcos Valle samt en række af Euro-

pas fineste musikere.

Udover den danske trommeslager Jonas Johansen ledsages hun af pianisten Steen Rasmussen fra Danmark, kontrabassisten Graig Earle fra Canada og guitaristen Mats Andersson fra Sverige. Alle fire har international jazz-erfaring på højeste niveau og spillet sammen med en perlerække af jazz-verdenens helt store navne. Repertoiret vil blive en blanding af originale kompositioner og brasilianske standards. Alt sammen med udgangspunkt i den type brasiliansk musik, som man spiller dér, hvor Rosalia selv kommer fra, nemlig Rio de Janeiro.

Line Up:

Rosalia De Souza - vokal
Jonas Johansen - trommer
Mats Andersson - guitar
Steen Rasmussen - piano
Graig Earle - bas

Billetter: ssf-billetten.de, +49 461 14408 125, SSFs sekretariat, Aktivitetshuset, sh:z Ticketcenter FL, Reisebüro Peelwatt FL og ved indgangen. Arrangør: Sydslesvigsk Forening & Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger

BORGERFORENINGEN

Traditionelt nytårsmøde

Søndag den 2. januar byder den selvkøbelige forening Borgerforeningen til sit traditionelle nytårsmøde på Restaurant Borgerforeningen kl.19. Det fejres i Kongesalen, så der vil være god plads til de sædvanligvis mange deltagere.

Som hvert år kommer generalkonsul Kim Andersen med et vue over årets gang i 2021 og nogle betragtninger over det nye år. Det musikalske indslag bliver i år Frøya Gildberg med Hanne Hokkerup ved klaveret. Der indledes med spisning: Indbagt laks med tilbehør, derefter kaffe. Pris: 14.50 €. Tilmelding absolut nødvendig - senest onsdag den 29. december - til Borgerforeningen, tlf. 0461 23385, fra DK: 0049 461 23385. Samtidig med indbydelsen ønsker bestyrelsen alle en glædelig jul.

Generalkonsul Kim Andersen om året, der svandt, og året, der kommer - 2. januar i Borgerforeningen i Flensborg. (Foto: FT)

SPROGFORENINGEN

God jul!

Julen nærmer sig, og jeg ved, at mange giver bøger i julegave. Bestiller man på sprogforeningen@gmail.com nu, er det ikke sikkert, bøgerne når frem til jul, men man kan altid trøste adressaten med, at de kommer. Medlemmer får bøgerne til favørpris. Pris for levering er 30 kr. Køber man for over 300 kr. leveres bøgerne uden beregning for levering. Sprogforeningens boghandel findes på www.sprogforeningen.dk. Undertegnede benytter lejligheden til at ønske alle en rigtig glædelig jul

og et godt nytår. I en tid med mange udfordringer siger vi som forening tak for den opbakning, vi hele tiden får - især fra vores mange medlemmer.

Frode Sørensen, formand, Sprogforeningen

11/1-2022 er der Lykke Friis-foredrag på Folkehjem. 10/2 2022 er der afstemningsfest i Kongesalen på Folkehjem.

UGEN DER KOMMER

16. SSF og SdU: Julekoncerterne med Mark & Christoffer i Flensborg kl. 16 og 19 - AFLYST

17. SSF-distrikt Svansø: Jazzkoncert med Rødekrø Jazz på Risby Danske Skole kl. 19

19. Helligåndskirken: Orgelkoncert med

Stephan Krueger kl. 16-16.30 22. Slesvig Seniorklub: Julefest i Ansgarsalen kl. 14.30

HEER DRÅÅWE WE ÜS

19. Friisk Foriining: Känkentour (Sternesinger) gennem Risum-Lindholm kl. 15-17.30

GUDSTJENESTER

4. s. i advent, 19. december, Joh. 3, 25-36

FL Ansgar Kirke 10 M. Jørgensen
FL Helligåndskirken 10 H. Jørgensen
FL Sct. Hans se Sct. Jørgen,
FL Sct. Jørgen 10 Egeris
For danske menighedshus aflyst
Harreslev 11:30 M. Jørgensen
Kappel 11:30 Thun
Lyksborg 10 Thun
Rendsborg 17 Brask
SL Ansgar 10 Jessen Hansen
Sønder Brarup 10 Mogensen
Tarp 10 Risvig
Tønning 14:30 T. Jørgensen
Valsbølhus 10:30 Jacobsen

ONSDAG 15. DECEMBER

Satrup sognekirke 9:30 julegudstjeneste med skoler og børnehaver fra Sorup
Satrup 10 julegudstjeneste med skoler og børnehaver fra Satrup

TIRSDAG 21. DECEMBER

Holtenå 18:30 Vogel

ONSDAG 22. DECEMBER

Sct. Johannis 8:30 Stelow skole-julegudstjeneste
Sønder Brarup 8:30 Mogensen julegudstjeneste med skolen

JULEHOLDET

Gruppebillede. (Fotos: privat)

Tak til Bennetgaard

Juleholdet 2021 siger mange tak til Lola og Jan, Jette og Nadja for et dejligt ophold fra 30.11 til 10.12. Vi tog afsked med Jette, der går på pension. Vi kommer til at savne hendes rigtig gode mad. Nadja, der var kommet, fordi Cecilie har fået ny hofte, var rigtig flink og rar.

Lola havde sørget for alletiders underholdning med en sangeftermiddag med Ida, en julefrokost. Seks deltagere var med til jule-småkaage-bagning; og så var der en koncert med Folmer og Basserne. Den sidste aften efter en grandios middag med andebryst og rødkål var

vi til Skodborg/ Skrave kirkekors sangften. Jan var altid i godt humør fra morgen til aften og til stede, når Lola og vi andre havde brug for ham. Alle glade deltagere på juleholdet siger mange tak og på gensyn i 2022. *Christa*

Jettes afsked.

Julenissen hviler.

SSF

Sydslesvigsk Forening (SSF) søger pr. 1. marts 2022 eller snarest derefter en

kontorassistent på fuld tid med 38,5 timer ugentlig

til amtssekretariatet for Gottorp Amt.

Sekretariatet ligger i Slesvig, Lollfuß 89.

Kvalifikationer:

- Kontoruddannelse el.lign.
- Godt kendskab til office-pakken og gerne Excel og InDesign
- Mundtlig og skriftlig dansk på modersmålsniveau
- Mundtlig og skriftlig tysk på relativt højt niveau
- Udadvendt person og serviceorienteret

Primære opgaver:

- Bogføring og regnskabsarbejde
- Medlemsadministration og statistisk arbejde
- Vedligeholdelse af websider og Sydslesvigkalenderen
- Billetsalg til vores arrangementer

SSF tilbyder

- et spændende og alsidigt job med megen kontakt til medlemmer,
- tillidsfolk og samarbejdspartnere.
- løn- og arbejdsforhold reguleret efter SSFs overenskomst.

Stillingen indebærer af og til aften- og weekendarbejde. Man må endvidere forvente, at der kan forekomme afvigende arbejdstider.

Yderligere oplysninger fås ved henvendelse til amtskonsulent Lars Thomsen, tlf. 04621 23888 eller via mail: larst@syfo.de

Ansøgningen mkr. "kontorassistent" stiles til Generalsekretær Jens A. Christiansen, Dansk Generalsekretariat, Norderstr. 76, 24939 Flensborg eller pr. mail til jac@syfo.de senest den 6. januar 2022.

Sydslesvigsk Forening er det danske mindretals folkelige og kulturelle hovedorganisation. Foreningens formål er at udbrede og pleje det danske sprog, at værne om og fremme dansk og nordisk kultur, at drive folkeligt dansk arbejde i Sydslesvig samt at varetage mindretallets overordnede interesser.

www.syfo.de

KONTAKT

Udgiver: Flensborg Avis.
Ansv. chefred. Jørgen Møllekær

Redaktion: Rasmus Meyer,
Bernd Engelbrecht

Dansk Generalsekretariat,
Nørregade/Norderstr. 76
24939 Flensborg
Telefon 0461/14408 120 eller
14408 122
Internet: www.syfo.de
e-mail: info@syfo.de

Udkommer hver torsdag.
Bezugspreis ist im
Mitgliedsbeitrag enthalten.

TILLYKKE

Flemming Meyer 70

Mandag fyldte Flemming Meyer 70 år, og SSF ønsker stort tillykke.

Flemming Meyer er en sand ildsjæl for det danske mindretal. Han har i mange år kæmpet for at sikre rammen, så vi som dansksindede kan leve fredeligt og ligestillet i vores hjemstavn. Denne ihærdige indsats nyder vi alle godt af – både som medlemmer af mindretallet og som borgere i Slesvig-Holsten.

I anledning af det skarpe hjørne blev der mandag holdt en jubilæumsfest, der blev kombineret med en afskedsreception, fordi Flemming Meyer

forleden efter 16 år ved roret forlod posten som SSW-partiformand. Festen bød blandt andet på hilsner fra højtstående politikere som delstatens ministerpræsident, Daniel Günther (CDU).

SSF-formand Gitte-Hougaard-Werner overrakte på vegne af SSF og på vegne af Det Sydslesvigske Samråd en hilsen.

Samarbejdet mellem SSF og SSW har altid været konstruktivt, givtigt og præget af en fælles forståelse for mindretallets sag. Det skyldes ikke mindst Flemming Meyers kurs som partiformand.

MIKKELBERG

Udstilling "Ejdereren" vises ugen ud

Kunstnersammenslutningen Künstlerbund Rendsburg-Eckernfördes udstilling "Ejdereren" på Mikkkelberg i Hatsted kan ses til og med søndag den 19. december. Hver for sig - og i opstillingen sammen - skildrer kunstnerne deres opfattelse af Ejderen. Nogle gør det legende og underspillet drillende i forhold til alt det med grænse, flere med fokus på naturen, dyre- og plantelivet, den natur, der er, og den, der svinder. Enkelte er meget tydelige omkring de bekymringer for klimaforandringer, som er vores alles. Det er en dramatisk udstilling. Et univers af overvejende blå og grønne farver. Dykker man ned i de enkelte værker, er der træk af harmoni. Bølgerne skulper, fugle kvadder, planter gror, skyerne driver, de historiske rester af industri og levet liv sætter spor, der bygges forbindelser under jorden; der er endda et mytologisk univers af nymfer.

Samtidig er der noget urovækkende på spil. Straks man kommer ind fanges blikket af skulpturen af oversvømmelse - Flut. Den skræklagne eller deprimerede sidder på en trækasse, der er stillet på højkant for at holde vandet væk længst muligt. Det er klimakatastrofen, vi står ansigt til ansigt med. Andre steder er det den mørke himmel, rigiditeten i tunnelforbindelsen, fraværet af mennesker og naturens overtagelse af fladerne og rummet, der maner til eftertanke. Snarere end en feel-good-fornemmel-

Franck Blady, Nachtblendung.

se giver udstillingen stof til refleksion og debat. Hvad rolle spiller gamle grænser og historie i en verden, hvor naturkræfter tager over og truer os alle sammen? Hvad rolle spiller menneskene? Alle værker kan købes. 2G-reglerne gælder. Åbent torsdag 11-16, fredag-lør-

dag-søndag 12-16, Mikkkelberg - center for nordisk kunst og cricket, Horstedter Chaussee 1, 25856 Hatsted, 04846 6604, www.mikkkelberg.de, info@mikkkelberg.de

LBC

Kerstin Mempel.

BIBLIOTEKET

Kreativ bogfoldning

Winnie Frederiksen, som har udgivet Kreativ bogfoldning. Nyt liv til gamle bøger, hjælper med at lave ting af gamle bøger. Bogfoldning er for voksne og børn fra 6 år, og finder sted på Flensborg Bibliotek, Nørregade/ Norderstr. 59, fredag den 17. december kl. 16.

Tilmelding til dcb@dcbib.dk. Fri entré - 2G-gælder.

ÆNDREDE ÅBNINGSTIDER

Fra i dag, 16. december og indtil videre reduceres åbningstiden på Flensborg Bibliotek med en time grundet intern, coronabetinget arbejdstilrettelæggelse: mandag-fredag kl. 10 - 18 og lørdag kl. 10 - 14.

HELLIGÅNSKIRKEN

Halv times orgelkoncert

Orgelmusik over Marias lovsang "Magnificat" er tema på den sidste "halv times orgelkoncert" i 2021 i Helligåndskirken i Flensborg lørdag den 18. december kl. 16. Stephan Krueger spiller værker af bl.a. Dietrich Buxtehude, Johann Sebastian Bach og Joseph Rheinberger (4. sonate a-mol, op. 98). Der er gratis adgang. 2G gælder

DANSK KIRKE I SYDSLESVIG

Kirkeråd har konstitueret sig

Efter at valghandlingerne i de seks sydslesvigske kredse har fundet sted i november, har det nyvalgte kirkeråd konstitueret sig med Uwe Nissen som næstformand.

Uwe Nissen er 54 år. Han er født og opvokset på en gård i Agrtrup og fik sit hjemsted i det danske, da han traf sin første kone som 17-årig. Efter som militærnægter at have aftjent sin værnepligt på diakonisse-sygehuset i Flensborg, blev han uddannet til sygeplejerske. Desværre døde Uwes kone alt for tidligt i 2001. Uwe valgte da at læse til lærer. Han har været skoleleder på Vyk Danske Skole og er i dag lærer på skoleforeningens nye skole i Vimmersbøl.

At Uwe Nissen er nyvalgt til kirkerådet, er en sandhed med modifikationer, idet han tidligere har været medlem af kirkerådet i samlet set tre valgperioder fra december 2005 og indtil

november 2017. Som tredje medlem til Dansk Kirke i Sydslesvigs forretningsudvalg valgtes Helle Wind Skadhauge. Forretningsudvalget består således af provst Hasse Neldeberg

Uwe Nissen er valgt til ny næstformand. (Foto: DKS)

Jørgensen, næstformand Uwe Nissen, Helle Skadhauge og (tilforordnet) forretningsfører Jytte Nickelsen. Valget til kirkerådet har fundet sted på kredsmøder i valgkredsene Nord-vest og Vesterland, Husum, Ejdersted og Frederiksstad, Flensborg bys menigheder, Harreslev, Valsbøl og Tarp, Slesvig, Rendsborg og Egernförde, samt Lyksborg, Kappel-Årnæs og Midt- og Sydangel. Kirkerådet består af syv lægfolk, tre præster og provsten. Lægfolkene bliver valgt med et medlem fra hver kreds og to medlemmer fra kreds 3. I kreds 2 lykkedes det ikke at vælge en suppleant. Suppleantvalget blev derfor udsat til næste kredsmøde i foråret 2022. Præsterne bliver valgt på skift og er i år blevet valgt i kredse 1, 3 og 5. Kirkerådets valgperiode er 4 år.

Ny præst til Valsbøl

Sognepræst Ulla Skou, der p.t. er præst i Rønne på Bornholm, tiltræder i februar embedet i Valsbøl, Medelby og St. Vi, der har været vakant siden Alena Strelow flyttede til Sct. Hans i Flensborg i marts.

Ulla Skou, ny præst i Valsbøl pastorat. (Foto: privat)

Ulla Skou er en erfaren og alsidig præst. For hun kom til embedet på Bornholm, var hun sognepræst både i Roskilde og Lolland-Falster stifter. Desuden har hun erfaring som feltpræst i Afghanistan. Ved flytningen til Sydslesvig fratræder Ulla Skou som dansk feltpræst. Hun er gift med Stig, der netop er pensioneret som sognepræst. De har en voksen, ikke-hjemmeboende datter. Provst Hasse Neldeberg Jørgensen indsætter den nye præst i embedet søndag den 13. februar.

Juleoptakt

Torsdag den 16. december kl. 16.30 indbydes til en lille juleoptakt i Helligåndskirken i Flensborg. Det er en mulighed for at dele erindringer om "vor barndoms jul" derhjemme og i kirken. Provst Hasse Neldeberg Jørgensen fortæller om danske juleskikke, og organist Stephan Krueger spiller et potpourri over julens melodier.

SAMARBEJDEDE & SELVBEVIDSTE

På besøg hos frisernerne

I Tyskland er der fire anerkendte nationale mindretal. Foruden det danske mindretal i Sydslesvig er det de tyske sinti og roma, sorberne i Lausitz samt den frisiske folkegruppe. Mindretallene har grundlæggende et godt samarbejde indbyrdes. De sidder for eksempel sammen i mindretalsrådet, har et sekretariat sammen, og de engagerer sig i den europæiske mindretalsunion FUEN.

Men særligt det danske mindretal og frisernerne har nogle overlappende, der er helt unikke. Det skyldes til dels geografien. Frisernerne findes nemlig langs den sydlige nordsø-kyst fra Nederlandene til Nordfrisland i Sydslesvig, hvor det danske mindretal er hjemme.

MOD NORD

En anden grund til det tætte samarbejde med frisernerne er, at en del af dem i Nordfrisland i tidernes morgen besluttede, at de vil orientere sig mod nord.

De kunne nemlig langt bedre genkende sig selv i den skandinaviske forståelse for demokrati og folkestyre, og samtidig var de efter 1. Verdenskrig godt trætte af det tyske.

Disse frisere – nationale frisere – gik derfor ind for en grænseflytning og indlemelse af Nordfrisland i Danmark.

Efter grænsedragningen 1920 grundlagde de i 1923 "Friesisch-Schleswigscher Verein", i dag "Friisk Foriining", som siden da samarbejder med det danske mindretal på flere områder.

Men på trods af det tætte samarbejde kan det til tider knibe med kendskab til frisernerne. Et problem, som Bahne Bahnsen godt vil gøre noget ved. Derfor inviterede han KONTAKT på besøg på vestkysten.

FRIISK HÜS

Bahne Bahnsen var formand for Friisk Foriining fra 2013 til oktober 2021, han var lærer på Husum Danske Skole, og han er en af vicepræsidenterne i mindretalsunionen FUEN.

Vi møder Bahne i Friisk Hüs i Bredsted. Huset er lidt af en central for frisernerne i Nordfrisland. Der er mødelokaler, flere kontorer og et rum, hvor der laves podcast på frisisk.

På første sal har Friisk Foriining kontor, men huset er ikke kun for den del af frisernerne, der orienterer sig mod det danske. Med i huset er nemlig også Fräsche Rädj og Nordfriesischer Verein, der også er paraplyorganisation for 25 andre frisiske foreninger.

- Det havde ikke været muligt før i tiden. Vi var splittede, men i dag kan vi godt arbejde sammen. Der er sket meget på det område, fortæller Bahne Bahnsen på vej ind i huset.

Bahne Bahnsen forklarer journalisten fra Politiken, hvorfor der ikke er et organiseret frisisk mindretal i Danmark. (Fotos: SSF)

Her på stedet kan man få en smagsprøve på det frisiske sprog, som man godt kan følge langt hen ad vejen med lidt kendskab til dansk, tysk, hollandsk, plattysk og engelsk - og der ikke tales for hurtigt.

I Friisk Hüs arbejder også Ilwe Boysen. Han er forretningsfører for Friisk Foriining, og han er på mange måder et godt eksempel på det tætte samarbejde mellem frisernerne og det danske mindretal.

ET AMT

Friisk Foriining fungerer på mange måder som et amt i SSF, hvilket skyldes, at SSF hjælper med det administrative arbejde.

- Vi er en selvstændig forening, men organisatorisk hører vi under SSF, forklarer Ilwe Boysen.

Han deltager blandt andet, når SSF holder møder med amtskonsulenterne, og Friisk Foriining er også repræsenteret i SSFs hovedstyrelse. Men samarbejdet strækker sig over flere områder end det.

- Vi har også en repræsentant i Sundhedstjenesten, i Skoleforeningens styrelse, og vi er med i Det Sydslesvigske Samråd.

Friserne spillede også en afgørende rolle, da SSW blev grundlagt i 1948, men også i dag er frisernerne godt repræsenteret i partiet. For eksempel

ved gruppeformanden i SSWs landdagsgruppe, Lars Harms. Trods det tætte samarbejde understreger Bahne Bahnsen og Ilwe Boysen, at de 600 medlemmer i Friisk Foriining ikke er bindestregs-frisere eller dansk-frisiske.

- Her i regionen bliver vi helt automatisk påvirket af flere kulturer, og sådan skal det også være. Men Friisk Foriining arbejder for det frisiske, fastslår de, hvorefter de understreger det gode forhold mellem frisernerne og det danske mindretal.

Selvom Bahne Bahnsen har én enkelt ting, han vil påtale som forstyrrende faktor.

- Der tales tit om det dansk-tyske grænseland. Frisernerne hører også hjemme her, men vi glemmes stort set altid, når der tales om det dansk-tyske grænseland.

STOLT HISTORIE

Fra Friisk Hüs i Bredsted går turen til Hans Momsen Hus i Fahretoft. Huset er et hallighus fra 1680. Det fungerer i dag som museum, café og forsamlingshus for den lokale friserforening. Her kan man blandt andet se, hvordan frisernerne boede, og indretningen giver lidt et billede af, hvem frisernerne er.

Det bliver tydeligt, at de er præget af det område, de har bosat sig i. Det vil

sige marskområdet. Oprindeligt kommer frisernerne fra Øst- og Vestfrisland (Nederlandene), hvor deres historie ifølge Bahne Bahnsen startede for omkring 2300 år siden.

Frisernerne har altid orienteret sig mod vandet. De var sø- og handelsfolk, digebyggere og landmænd - i et område, hvor naturkræfterne altid har stor indflydelse på tilværelsen. Oprindeligt var der også frisere et godt stykke inde på fastlandet, men stridigheder med forskellige magthavere, deriblandt romerne, fik frisernerne til at trække mere og mere mod havet. Her kunne de leve i fred, uden konger og stridsmagter, der ville gøre livet tungt for dem.

"Lever duad as slav" står der på frisernes flag i Nordfrisland. "Hellere dø end slave" betyder det, og udsagnet er lidt et billede på frisernes historie. Man ville nemlig hellere leve i den tidlige barske natur end at skulle bøje sig for en eller anden magthaver. Det er betegnende, at der er omkommet langt flere frisere i stormfloder end i krige.

Frisernerne lærte hurtigt at tilpasse sig naturen, og de lærte at tænke praktisk for at kunne leve i fred med deres sprog og kultur.

Det har blandt andet betydet, at frisernerne altid har været nødt til at bygge diger. I Nordfrisland er det blevet til omkring 1300 km diger, men kampen mod stigende vandstande er længe ikke overstået. I disse år hæves yderdigerne i Nordfrisland med 50 cm.

FRISERNE I DANMARK

I Hans Momsen Hus venter der en overraskelse på Bahne Bahnsen. For der er på samme tid besøg fra en journalist fra Politiken. Hun holder møde med Christoph Schmidt, direktør for forskningscentret Nordfriisk Instituut. Formålet med besøget er en research til en mulig historie om frisernerne i Danmark. For selv om der i dag ikke findes nogen organiserede friserner i Danmark, er der for Bahne Bahnsen ingen tvivl om, at der stadig er frisere i landet.

- De er bare stort set assimileret med det danske, forklarer han.

Det vil sige, at de ikke længere dyrker sproget og kulturen. Men frisernes historiske aftryk i Danmark kan blandt andet ses på arkitekturen på vestkysten i den sydlige del nord for grænsen.

Bahne Bahnsen er ikke bleg for at give sin provokerende hypotese for, hvorfor der ikke længere er aktivt frisisk mindretal i Danmark.

- Danskerne har det jo tit svært ved at have en kultur ved siden af deres

Et typisk hallighus. Især arkitekturen i Nordfrisland er et tydeligt kendetegn på den frisiske kultur.

På tur i Nordfrisland ser man flere steder de frisiske farver og mange andre ting, der er kendetegnende for den frisiske kultur.

Kan du læse frisisk?

E Friisk Foriining än e SSF heewe en tacht än gou tuhuupearbe maenouder. Ouers wilems breecht et waasen amenouder. Deeram wus KONTAKT tu besäk bai da fräsche, weer we mör am e fräsch kultuur än histoorie tu waasen fünging. Wan oudere dät teema uk intresant fine, san ja hartlik wäljkiiimen bai e Friisk Foriining önj Bräist unti önjt Hans Momsen hüs önj Foortuft.

egen, siger han til journalisten fra Politiken.

UDFORDRET UDEN MODERLAND

Sydslesvig er der ikke udsigt til, at det frisiske mindretal assimileres. Selv om situationen for dem er anderledes end for det danske mindretal. Det skyldes blandt andet, at de ikke har et moderland at læne sig op ad. De kan med andre ord ikke importere frisisk sprog og kultur. De kan ikke få sprog- og kulturindsprøjtninger ved at sende unge på studieophold til moderlandet. Samtidig er der ingen økonomisk merværdi i at lære sproget. Det vil sige, at ingen vælger frisisk for at kunne øge mulighederne på arbejdsmarkedet.

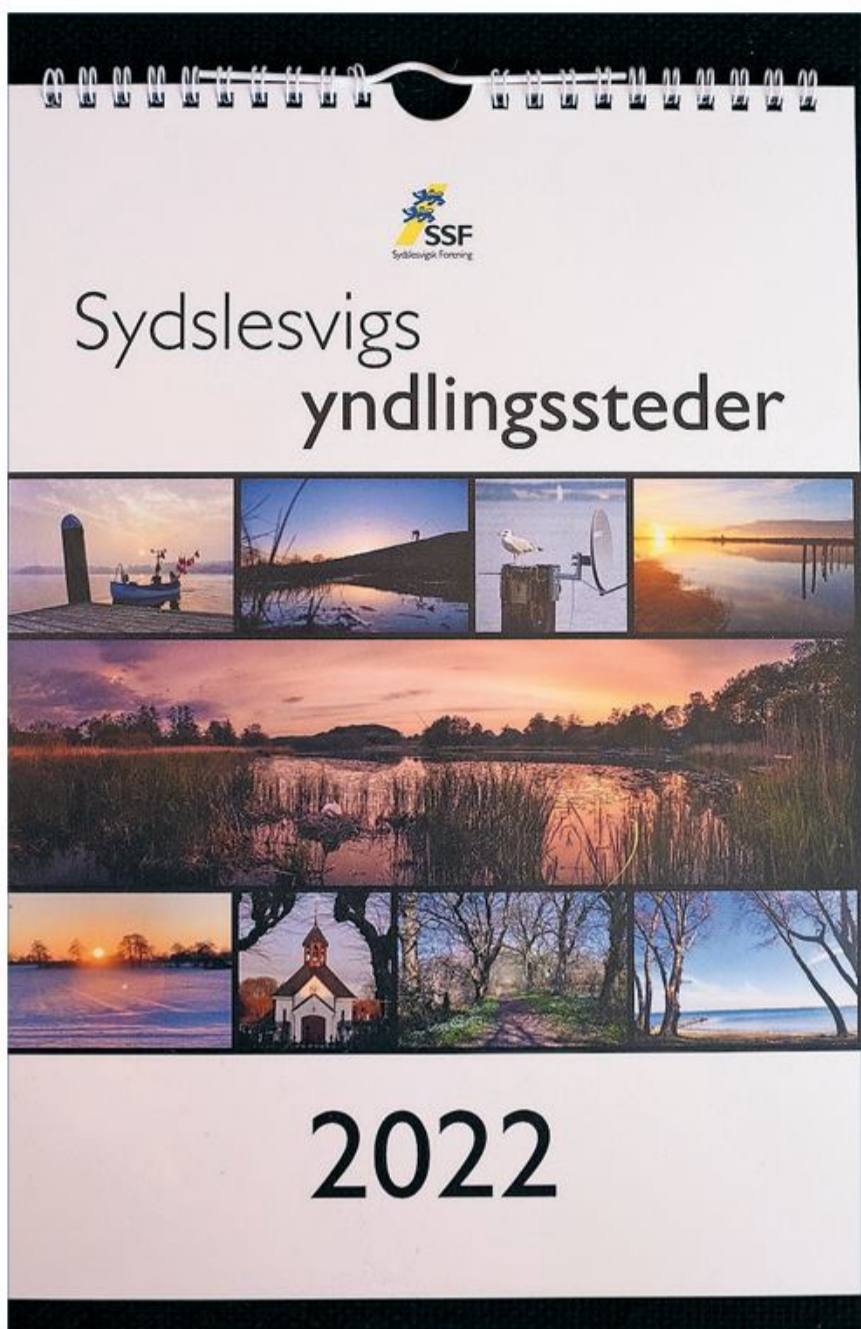
Det er en kæmpe udfordring for de fleste non-kin-state-mindretal, det vil sige mindretal uden moderland.

Men her viser frisernerne lidt af den karakter, der præger dem. - Vi er selvfølgelig opmærksom på det. Men det er jo ikke nyt, at vi er udfordret. Det har vi været i mange år, og vi er her skam endnu, fastslår Ilwe Boysen.

Bahne Bahnsen sammen med sekretær Ilwe Boysen. De to er altid glade for at kunne informere om det frisiske mindretal.

LAST MINUTE

Kalenderen...

... og bøger som julegave-ideer.

Mangler du en julegave?

I SSFs sekretariater bydes på nogle gaver, der passer helt perfekt til sydslesvigere. Det er for eksempel bogen "Et Mindretals Ansigt", der sætter fokus på, hvem der vælger livet i mindretallet, og hvorfor de gør det. Eller hvad med bogen "Diplomat i grænselandet" eller en af SSFs blå sangbøger? For en god fortælling, sang og musik hører julen til. Og passende inden årsskiftet, har SSF også kalenderen "Sydslesvigs Ynd-

lingssteder". Den kan være med til at inspirere til en hyggelige gåtur i det smukke sydslesvigske land. Desuden har SSF også nogle udgaver af sin jubilæumsbog liggende, og der er stadig nogle ark med julemærker, der passende kunne pryde en julehilsen under juletræet. - Kig ind på et af vores sekretariater og find en god julegave. Og husk, at det også er tilladt at forære sig selv noget godt, pointerer kommunikationschef Rasmus Meyer.

SSF-BYSEKRETARIATET

Susanne ...

...Gaby ...

og Kay ønsker en god jul.

Julelukker

Julefreden sænker sig over Sydslesvig, og det gælder også for SSFs bysekretariat i Flensborg. Kontoret holder lukket fra den 23.

december og slår døren op igen i det nye år på mandag den 3. januar. Vi ønsker alle medlemmer, venner og kunder en rigtig glædelig jul og et

godt nyt år! Stor julehilsen!

Susanne, Gaby og Kay

DISCOVERING DREESEN

Fotograf, Globetrotter, Influencer

Es ist 1926 und Wilhelm Dreesen gerade im Alter von 86 Jahren verstorben. Nach Jahrzehnten innovativer und preisgekrönter Arbeit als Fotograf und Künstler ist sein Flensburger Atelier abgerissen, sein elegantes Wohnhaus verkauft, sein Name vergessen. Jahrzehnte später finden zwei Holzkiesten mit über 300 ungeordneten Glasnegativen ihren Weg in die Sammlung des Flensburger Museumsbergs. Es dauert weitere Jahre, bis der Schatz entdeckt wird, der sich darin befindet. Das Material in diesen Kisten umfasst Dreesens gesamte Karriere bis zurück in die 1870er Jahre. Nachforschungen ergaben, dass sie seit über 100 Jahren nicht mehr zu sehen waren. Die Mehrzahl davon wurde nie veröffentlicht. Die Ausstellung auf dem Museumsberg Flensburg zeigt die Fotografien, die in diesen Kisten gefunden wurden. Sie erzählt ihre Geschichte und die ihres vergessenen Schöpfers, dem offiziellen „Hofphotographen“ des Kaiserhauses. Seine Bilder zeigen ungefilterte und überraschende Einblicke in das alte Europa und die Luxusreisen der Belle Époque. Technischer Fortschritt und globale Entwicklungen ließen die Welt

„Feodora“ (Foto: Wilhelm Dreesen)

shrunpfen, die Zeit des globalen Tourismus begann. Mit dieser Sonderausstellung widmet der Museumsberg Flensburg gemein-

sam mit dem Norsk Reiselivsmuseum dem Künstler Wilhelm Dreesen die erste Einzelausstellung überhaupt. Zu sehen bis 13. Februar.

MINDEORD

Ved Reinhold Schröters bortgang

Tirsdag 7. december fik vi meddelelsen om, at Reinhold Schröter er afgået ved døden. Vi lærte Reinhold at kende som et pligtopfyldende og trofast medlem af såvel SSF som også SSW i Store Solt distrikt. Altid var Reinhold og hans kone Gertrud til stede i vort mødeliv, og var de forhindrede, jamen så ringede de forinden afbud og beklagede, at der var andre ting, som måtte varetages. Det var i SSF og SSW Store Solt, vi havde gavn af, at ægteparret Schröter overtog opgaver i bestyrelsesarbejdet. Gertrud overtog formandsposten, og Reinhold blev kasserer. Dette arbejde blev ordnet på en samvittighedsfuld

måde. Blev der indkaldt til delegeretmøde eller landsmøde, kunne man altid regne med, at såvel Gertrud som også Reinhold repræsenterede vort lille distrikt. Dog satte alderen her en begrænsning, og sygdom gjorde, at ægteparret flyttede til Satrup, men ønskede at fortsætte medlemsskabet i vort lille kreds med mødestedet i Møllebro Forsamlingshus. Her mødte vi Reinhold, der gerne fortalte om de private rejser, der blev foretaget i campingvogn i såvel Tyskland som Danmark – det blev til mange gode minder, og vi mødedeltagere oplevede et glimt af deres gode familieliv med i alt 7 børn.

Med tiden fik vi også at vide, at der var kommet børnebørn, og nu på det sidste kunne Reinhold endnu nyde oplevelsen af, at det 18. oldebarn for fire måneder siden kom til den store familie. For både Reinhold og Gertrud var der aldrig tvivl om, at det var den danske sag, de varetog her i Sydslesvig, og der er mange foreninger, der nu må beklage, at Reinhold ikke er der mere. Et langt liv er nu afsluttet, og vi må tage afsked med et stort »tak for alt, kære Reinhold.«

Monika Jansen, formand, SSF Store Solt